

Pirmas gimdymas

Pradžios 4:1. Žmogus pažino savo žmoną Evą, ji pradėjo ir pagimdė Kainą. „VIEŠPATIES padedama, gavau berniuką“, – ji pasakė.

Yra manančių, jog rojuje vyras ir moteris neturėjo bendrauti taip, kad pradėtų vaikus. Tačiau tai prieštarauja žmonėms skirtam Dievo palaiminimui daugintis.

Dievas juos palaimino, tardamas: „Būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją! Viešpataukite ir jūros žuvims, ir padangių paukščiams, ir visiems žemėje judantiems gyvūnams. (Pr 1:28)

Kad rojuje vyras ir moteris nesusilaukė vaikų priežastis matyt yra tame, kad rojaus būseną buvo labai trumpai. Pirmieji žmonės buvo nuolat dėmesį sutelkę į aukščiausius dvasinius poreikius, jie dar neturėjo laiko atiduoti duoklę fizinei, žemesnei savo prigimties daliai.

Akivaizdu, kad Ieva žiūrėjo į savo pirmgimį – sūnų, kaip į Dievo dovaną. Tokiais žodžiais ji išpažino savo tikėjimą, pažeistą neklusnumo nuodėme. Iš kitos pusės, tokiais žodžiais ji išreiškė viltį gauti iš Dievo Palikuonį, galintį sutriuškinti šėtono valdžią.

Pr 4:1. Po to ji pagimdė jo brolių Abelį. Abelis tapo aviganiu, o Kainas žemdirbiu.

Antrojo Adomo ir Ievos sūnaus vardas reiškia *kvėpavimas, niekis, verksmas*. Kaip ir pirmojo sūnaus, taip ir antrojo vardas siejamas su Dievo pažadu. Gimus pirmam sūnui Ieva džiaugėsi, nes manė, kad jame jis išsipildys. Suteikdama antram sūnui vardą, Ieva, matyt, juo norėjo išreikšti, kad kaip pirmajame sūnuje ji nesulaukė to, ko tikėjosi, taip ir antrasis sūnus jai nekeliavo viltingo džiaugsmo.

Biblija kalba apie tai, jog dar pirmoje žmonių šeimoje atsiranda pirmųjų žmonių užsiėmimų atstovai – klajoklis piemuo Abelis ir sėslusis žemdirbys Kainas. Tuo tarpu mokslas skelbia turįs įrodymų, jog žmonės pradžioje medžiojo, po to prisijaukino gyvulius ir tapo klajojančiais piemenimis, galiausiai, tapo sėsliais ir užsiėmė žemdirbyste.

Pirmųjų Adomo vaikų aukos

Pr 4:3-5. Laikui bėgant, Kainas aukojo VIEŠPAČIUI žemės derliaus atnašą, o Abelis savo ruožtu aukojo rinktines savo kaimenės pirmienas. VIEŠPATS maloniai pažvelgė į Abelį ir jo atnašą, bet į Kainą ir jo atnašą nepažvelgė. Todėl Kainas buvo labai piktas ir prislėgtas.

Aukos vertė priklauso ne nuo aukos naudingumo, o nuo aukotojo vidinio nusiteikimo:

Tikėjimo įkvėptas Abelis atnašavo vertesnę auką negu Kainas, ir tikėjimas jį paliudijo esant teisų, nes pats Dievas patvirtino jo dovanas. Dėl tikėjimo jis ir miręs tebekalba. (Žyd 11:4)

Tačiau vidinis nusiteikimas randa išraišką ir išoriniuose veiksmuose. Abelis aukojo ne paprastą avių, bet pirmąją gimusią, rinktinę. Jis mąstė apie tai, ką ir kaip aukoja, darė tai iš širdies, todėl jo atnaša Dievui patiko. O apie tai, kaip Kainas aukojo auką, Biblija nerašo. Gali būti, kad

jis aukai atnašą parinko tai, kas pirmiausia po ranka papuolė, kad tai darė deramai nemąstydamas ir nenusiteikdamas.

Abelio auka labiau atitiko pagrindinę aukos idėją, buvo persmelkta gyvo, veiksmingo tikėjimo, kuriame pirmiausia yra tikėjimas į pažadėtąjį Mesiją. O Kaino auka buvo aukojama puikybės, išorinio apeigingumo dvasioje, ir tai buvo kliūtys jos vaisingumui. Apie tų dviejų aukų vaisingumą Abelis ir Kainas galėjo spręsti pagal išorinius ženklus. Tokiais ženklais galėjo būti įvairūs reiškiniai. Apie tokius minima įvairiose Biblijos vietose:

Iš VIEŠPATIES Artumo išėjo ugnis ir sudegino deginamąją auką bei taukus ant aukuro. Tai matydami, visi žmonės šaukė iš džiaugsmo ir puolė veidu žemėn. (Kun 9:24)

Tada VIEŠPATIES angelas ištiesė lazda, kurią laikė rankoje, ir jos galu palietė mėsą bei neraugintus papločius. Ugnis staiga iššoko iš tos uolos ir sudegino mėsą bei neraugintus papločius. Tuo tarpu VIEŠPATIES angelas pradingo. (Ts 6:21)

Ten Dovydas pastatė VIEŠPAČIUI aukurą ir atnašavo deginamąsias aukas ir bendravimo atnašas. Jis šaukėsi VIEŠPATIES, o šis atsakė ugnimi iš dangaus ant deginamosios aukos aukuro. (1 Kr 21:26)

Tada nužengė VIEŠPATIES ugnis ir sudegino deginamąją auką, malkas, akmenis ir žemes. Ji sugėrė ir griovyje buvusį vandenį. (1 Kar 18:38)

Kainas užpyko ir ant Abelio, ir ant Dievo. Pavydas ir pyktis padarė jo veidą apniukusį. Ne liūdesys, ne gailestis ir širdies skausmas dėl Dievui nepatinkančio veiksmo apniaukė Kaino veidą, o ramybės nerandanti pavydo dvasia, giliai slypintis pyktis, nukreiptas į Dievo malonei sugebėjusį atsiverti brolių.

Pr 4:6. VIEŠPATS užkalbino Kainą: „Dėl ko tau taip pikta? Kodėl esi taip prislėgtas?“

Didelis Dievo gailestingumas, nenorintis nusidėjėlio mirties, ieškantis kelių ir priemonių padėti anam susiprotėti ir pasikeisti.

Argi aš trokštu nedorėlio mirties, – tai Viešpaties DIEVO žodis, – o ne kad jis grįžtų iš savo nedoro kelio ir gyventų? (Ez 18:23)

Pr 4:7. Jei gera darai, argi nebūsi pripažintas? Bet jei gero nedarai, prie durų iš pasalų tykoja nuodėmė. Ji geidžia tavęs, bet tu gali ją įveikti“.

Если делаешь доброе, то не поднимаешь ли лица? а если не делаешь доброго, то у дверей грех лежит. (Быт. 4:7)

Veidas yra sielos veidrodis. Apniukęs veidas atspindi žmogaus viduje vyraujančias niūrias mintis ir nuotaikas. Kai elgiamės deramai, kai sąžinė švari, tai išgyvename moloniją ir lengvą dvasios būseną, linksmai ir džiugiai keliame veidą aukštyn. Kai elgiamės nedarai, dvasinis sunkumas slegia širdį ir verčia mus delbti žvilgsnį žemyn. Jei taip atsitinka, reikia neužmiršti, jog prie širdies durų yra prisiartinusi nuodėmė ir esame arti nupuolimo. Kol dar nevelu, reikia sutelkti visas jėgas ir atremti dvasinį gundymą.

Dievas siūlo Kainui priešintis ir įveikti nuodėmę, kol ta, kaip piktas žvėris, prie širdies durų gulėdama, neužaugo ir nesubrendo tiek, kad ryžtųsi provokuoti pikta daryti. Taigi šiame skyriuje Dievas pateikia žmogaus psichologijos gilią analizę, teisingą meniškai išreikštą vaizdą jos vidinių procesų su dramatiška kova įvairiausių paskatų, kurių rezultatai neišvengiamai atsispindi ir jo išorėje.

Kaino brolių žudystė

Pr 4:28. Kainas tarė savo broliui Abeliui: „Išėikime į lauką...“ Pasiekus lauką, Kainas pakilo prieš savo brolių ir jį užmušė.

Kaip mirtis atėjo į pasaulį kaip pasėkmė nuodėmingo veiksmo, kuris pasireiškė tam tikra prievarta ir griovimu Dievo įsteigtos tvarkos, taip ir pirma mirties patirtis buvo tokių momentų tipinis pasireiškimas. Krikščioniška tradicija išsaugojo pirmojo teisingo žmogaus Abelio atminimą. Tai buvo pirmas pasireiškimas Dievo skelbto priešiško tarp moters palikuonio ir angies palikuonio, ir jis tęsiasi per visą žmonijos istoriją. Štai kodėl Dievo Išmintis yra pasakiusi:

„Aš siųsiu pas jus pranašų ir apaštalų, o jie vienus žudys, kitus persekios, kad iš šios kartos būtų pareikalauta visų pranašų kraujo, išlieto nuo pasaulio sukūrimo, pradedant Abelio krauju iki kraujo Zacharijo, kuris buvo nužudytas tarp aukuro ir šventyklos“. Taip! Aš sakau, jog bus pareikalauta jo iš šios kartos. (Lk 11:49-51)

Taip išaiškėja Dievo vaikai ir velnio vaikai: tas, kuris elgiasi neteisiai, nėra iš Dievo; taip pat tas, kuris savo brolio nemyli. Tokia yra žinia, kurią girdejote nuo pradžios: mes turime mylėti vieni kitus. Ne kaip Kainas, kuris buvo iš piktojo ir nužudė savo brolių. Kodėl nužudė? Kad jo darbai buvo pikti, o brolio – teisūs. (1 Jn 3:10-12)

Bet jūs esate prisiartinę prie Siono kalno bei gyvojo Dievo miesto, dangaus Jeruzalės, prie nesuskaitomų tūkstančių angelų ir iškilmingojo sambūrio, prie danguje įrašytųjų pirmgimių Bažnyčios, prie visų Teisėjo Dievo, prie nuskaidrintų teisiųjų dvasių ir prie Naujosios Sandoros Tarpininko Jėzaus bei prie apšlakstymo krauju, kuris šaukia garsiau už Abelio kraują. (Žyd 12:22-24)

Kaino teismas ir bausmė

Pr 4:9. Tuomet VIEŠPATS paklausė Kainą: „Kurgi tavo brolis Abelis?“ – „Nežinau! Argi aš esu savo brolio sargas!?“ – jis atsakė.

Savo klausimu Viešpats nori pažadinti brolių žudžio Kaino sąžinę, pakviesti jį į nuoširdžiai gailėtis, prašyti pasigailėjimo. Tačiau Kainas yra priešiška nusiteikęs: jis širdyje yra užkietėjęs nusidėjėlis, įžuliai atsako Dievui kaltindamas jį už tokį jo manymu, netinkamą klausimą.

Pr 4:10. O VIEŠPATS jam tarė: „Ką tu padarei? Tavo brolio kraujas šaukiasi manęs iš žemės!“

Kadangi Kainas nepasiruošęs gailėtis dėl nuodėmės ir prašyti pasigailėjimo, tai Dievas imasi, pagaliau, skelbti jam nuosprendį, kuriame išreiškia savo visąžinojimą, visagalybę, teisingumą ir gailingumą:

Dėl nežinojimo manoma, kad neretai žmonės už daromus nusikaltimus lieka nenubausti. „Tavo brolio kraujas šaukiasi manęs iš žemės!“ – tokiais ir panašiais žodžiais Biblijoje dažnai primenama, kad nusikaltusieji anksčiau ar vėliau susilaukia iš Dievo tinkamos bausmės:

Tuomet VIEŠPATS tarė: „Šauksmas prieš Sodomą ir Gomorą taip padidėjo ir jų nuodėmė yra tokia sunki, kad aš turėjau nužengti ir pamatyti, ar jie iš tikro elgėsi pagal mane pasiekusį šauksmą. O jei ne, aš žinosiu.“ (Pr 18:20-21)

Nes mes šią vietą tuojau sunaikinsime! Šauksmas prieš Sodomos žmones, pasiekęs VIEŠPATĮ, pasidarė toks garsus, kad VIEŠPATS atsiuntė mus jos sunaikinti. (Pr 19:13)

Taip, izraeliečių šauksmas iš tikrųjų pasiekė mane. Be to, aš mačiau, kaip juos egiptiečiai engia. (Iš 3:9)

Miestuose mirštantieji dejuoja, sužeistųjų gyvastis šaukiasi pagalbos, tačiau Dievas jų maldos negirdi. (Job 24:12)

Štai šaukia jūsų laukus nuvaliusių darbininkų užmokestis, kurį jūs nusukote, plovėjų aimanos prasiskverbė į kareivijų Dievo ausis. (Jok 5:4)

Kai Avinėlis nuplėšė penktąjį antspaudą, aš pamačiau po aukuru sielas nužudytųjų dėl Dievo žodžio ir dėl liudijimo, kurį jie yra davę. Jie šaukė didžiu balsu, klausdami: „Kaip ilgai, Šventasis ir Teisusis Valdove, neteisi ir nekeršysi už mūsų kraują žemės gyventojams?!“ (Apr 6:9-10)

Pr 4:11. Todėl būk prakeiktas toli nuo žemės, kuri atvėrė savo burną priimti tavo brolio kraują iš tavo rankos.

Tai pirmas Dievo prakeikimas, nukreiptas betarpiškai į žmogų. Teisiant Adomą, buvo prakeikti tik šėtonas ir žemė, pastaroji - dėl žmogaus:

O žmogui jis tarė: „Kadangi tu paklausei savo žmonos balso ir valgei nuo medžio, apie kurį buvau tau įsakęs: „Nuo jo nevalgysi!“ – te būna už tai pasmerkta žemė, – triūsų maitinsies iš jos visas savo gyvenimo dienas. (Pr 3:17)

Nuo šiol pati žemė, aplaistyta nekalto kankinio krauju, tampa žmogžudžiui bausmės įrankiu, nebeteikdama jam natūralių dovanų:

Kitaip kraštas išvems jus už suteršimą, kaip jis išvėmė prieš jus buvusią tautą. (Kun 18:28)

Jeigu mano dirvos yra manimi pasiskundusios ar jų vagos drauge verkusios; jeigu esu valgęs jų derliaus neužmokėjęs ar buvęs jų savininkų mirties priežastis, teauga ten erškėčiai vietoj kviečių, piktžolės vietoj miežių!“ (Job 31:38-40)

Nors įsiveisi vynuogynus ir juos įdirbsi, bet vynuogių nenurinksi ir vyno negersi, nes kirmėlės jas nuės. Nors turėsi alyvmedžių visoje savo žemėje, bet aliejumi neišsitempsi, nes tavo alyvos nukris neprinokusios. Nors pagimdysi sūnų ir dukterų, bet su tavimi jie nepasiliks, nes turės išeiti į nelaisvę. Visi tavo medžiai ir tavo žemės derlius bus vabzdžių grobis. (Įst 28:39-42)

Pr 4:12. Kai tu dirbsi žemę, ji nebeduos tau daugiau savo derliaus. Tu būsi bėglys ir klajūnas žemėje.

Žemė žmogų maitina, bet kartu yra ir gyvenimo vieta. Prakeikimas paliečia abi šias žmogaus gyvenimo sferas – žemė nederlinga, o žmogus keliauja po žemę neturėdamas namų.

Kaino asmenyje mes turime pavyzdį: „Nedorėlis bėga, nors niekas jo nesiveja”. (Pat 28:1)

Pr 4:13. Kainas atsakė VIEŠPAČIUI: „Per daug didelė man bausmė, jos pakelti negaliu!

Šiuose Kaino žodžiuose atsispindi nusidėjusio žmogaus nenoras stengtis ir nemurmant atpirkti bent dalį savo nuodėmės.

Pr 14:14. Šiandien išvarei mane nuo žemės, aš turiu slėptis nuo tavo veido ir tapti bėgliu bei klajūnu žemėje, – kas tik mane sutiks, galės mane užmušti“.

Šioje žydų kalba parašyto teksto eilutėje vartojamas žodis ‚hadama‘. Jis reiškia apgyvendintą žmonėmis, kultivuojamą žemę. Matyt turima omenyje pirmųjų žmonių gyvenama vieta Edeno šalis. Adomas buvo išvarytas tik iš Edeno šalies sodo, o Kainas išvaromas iš visos šalies. Kaino ir panašių į jį žmonių laukia sunkus likimas:

Ne taip su nedorėliais, ne taip, – jie kaip vėjo blaškomi pelai! (Ps 1:4)

Izraelis atmetė tai, kas gera; priešas jį persekios. (Oz 8:3)

Išvarytas iš Edeno šalies žmogus neteko Dievo artumo ir jo žadėtos, dovanai teiktos malonės.

Kiekvienas nusidėjėlis instinktyviai jaučia, kad jo atžvilgiu galioja atpildo už blogus darbus įstatymas. Kainas bijojo tėvo šeimos keršto. Gali būti, kad broližudystės momentu, pirmojoje šeimoje buvo ne tik Kainas ir Abelis, bet ir daugiau vaikų.

Adomas po to, kai jis tapo Seto tėvu, gyveno aštuonis šimtus metų ir jam gimė sūnų bei dukterų. (Pr 5:4)

Pr 4:15. Tuomet VIEŠPATS jam tarė: „Taip nebus! Jei kas užmuštų Kainą, už Kainą bus atkeršyta septynis kartus“. Ir VIEŠPATS paženklino Kainą žyme, kad kas nors, jį užtikęs, neužmuštų.

Į Kaino aimanavimą Dievas atsako pažadu, kad jis bus paženklintas ir saugomas. Skaičius ‚septyni‘ čia reiškia daugybę kartų. Tuo Dievas pabrėžia žmogžudystės blogio didumą ir atsakomybės už ją sunkumą, tuo pačiu parodo mąstą savo gailestingumo. Jis nenori nusidėjėlio mirties, atveria jam galimybę per likusį gyvenimo laiką išpirkti savo nuodėmę. Žymė ne tiek leido Kainą atpažinti, kiek priminė draudimą jį užmušti. Ir ta žymė buvo ne ant paties Kaino uždėta, o kažkos išorinis ženklas. Tai išplaukia iš analogijų, kurios minimos kitose Biblijos vietose:

Savo lanką padėjau į debesis, ir jis bus ženklas sandoros tarp manęs ir žemės. Kai supūsiu viršum žemės debesis ir pasirodys debesyje mano lankas, aš atsiminsiu savo sandorą, kuri yra tarp manęs ir jūsų bei visų marijų gyvūnų, ir vandenys niekad daugiau netaps tvanu visiems mariesiems sunaikinti (Pr 9:13-15)

„Eik pas Hezekiją ir jam pasakyk: 'Taip kalba VIEŠPATS, tavo tėvo Dovydo Dievas: girdėjau tavo maldą ir tavo ašaras mačiau. Pagydysiu tave: po trejeto dienų tu jau pajėgsi nueiti į VIEŠPATIES šventyklą, – penkiolika štai metų aš pridėsiu prie tavųjų dienų! Be to, tave ir šitą miestą nuo Asirijos karaliaus išgelbėsiu. Aš būsiu skydas šitam miestui!'“ {Izaijas kalbėjo:} „Ženklas iš VIEŠPATIES, kad VIEŠPATS padarys tai, ką tau pažadėjo, bus šitoks: žiūrėk! Šešėliui, jau nusileidusiam dešimčia pakopų ant laiptų į Ahazo prieangį, leisiu vėl grįžti dešimčia pakopų“. Ir saulė grįžo dešimčia pakopų, kuriomis ji buvo nusileidusi. (Iz 38:5-8)

Lyginant analogiškas Biblijos vietas galima manyti, jog draudžiantis Kainą užmušti ženklas galėjo būti ir ant jo kūno:

Ir jam tarė: „Pereik per miestą, per Jeruzalę, ir pažymėk ženklų 'Tav' kaktas tų, kurie dūsauja ir dejuoja dėl visų bjaurių nusikaltimų, jame daromų“. O kitiems, man girdint, pasakė: „Eikite jam iš paskos per miestą ir žudykite. Tenebūna gailestinga jūsų akis, gailesčio neparodykite. Žudykite ir naikinkite senius, jaunuolius ir mergaites, mažylis ir moteris, bet nelieskite nė vieno, kuris turi ženklą 'Tav', – pradėkite nuo mano šventovės!“ Ir jie pradėjo nuo seniūnų, kurie buvo priešais Namus. (Ez 9:4-6)

Pr 4:16. Tada Kainas paliko VIEŠPATIES artumą ir apsigyveno Nodo krašte, į rytus nuo Edeno.

Nodo kraštas nėra kokia nors konkreti šalis. Tai greičiau pavadinimas kaitinų klajokliško gyvenimo būdo už Edeno - ‚palaimos šalies‘ ribų.

Pirmojo miesto statyba

Pr 4:17. Kainas pažino savo žmoną, ji pradėjo ir pagimdė Enochą. Tada jis pastatė miestą, kurį pavadino Enochu, savo sūnaus Enocho vardu.

Kaip manė daugelis Bažnyčios tėvų, Kaino žmona buvo viena iš jo seserų. Nes žmonėms reikėjo daugintis, todėl buvo leista broliams ir seserims tuoktis. Greičiausiai Kainas su žmona buvo susituokę dar prieš Abelio nužudymą, nes abejotina, kad kokia nors moteris būtų rizikavusi savo likimą susieti su broliu. Vėlesnė rabinų tradicija Kainui į žmonas priskiria vienu metu su juo gimusių seserį, kurią kartais vadina Azura, kartais Sava.

Su pirmo Kaino sūnaus gimimu prasideda kaitinų geneologija, šios šakos istorija, sudaryta beveik vien iš svarbiausių asmenų vardų ir tik retkarčiais įterptų paaiškinimų. Senoviniai bibliniai vardai išreiškia kiekvienos asmenybės skiriamąsias savybes, - mes turime išmokti skaityti jų gyvenimo istoriją analizuodami asmenybių vardus. Pavyzdžiui, pirmojo Kaino sūnaus Enocho vardas reiškia ‚pradėjęs‘, ‚atnaujintojas‘. Šis vardas jam galėjo būti suteiktas kaip pirmgimiui, kaip iniciatoriui naujo gyvenimo būdo, neramų klajoklišką gyvenimą keitusiam į sėslų gyvenimą mieste.

Originalo kalboje rašoma, jog „jis (Enochas) buvo statantis miestą“. Kainas pats padėjo pamatus miesto statybai, patikėjo ją tęsti Enochui ir būsimoms kartoms. Tas miestas atrodė kaip paprastas įtvirtinimo punktas, tikėtina, apjuostas nuo žvėrių saugančiu grioviu.

Pr 4:18. Enochui gimė Iradas, Iradas buvo Mehujaelio tėvas, Mehujaelis – Metušaelio tėvas ir Metušaelis – Lamecho tėvas.

Filologiškai vardas Iradas reiškia ‚miestas‘ ir tuo pačiu rodo į jį, kaip į miesto gyventoją, kaip į pirmą tikrą miestietį. Kaino pradėto miesto statybą Enochas pabaigė iki sūnaus Irado gimimo, o šį reikšmingą įvykį įamžino suteikdamas sūnui tokį vardą.

Irado sūnaus vardas Mehujaelis žydų kalboje reiškia ‚pažeistas‘, ‚Dievo sunaikintas‘. Komentatoriai spėja, jog jis primena apie kažko ano miesto gyventojus pamokančią Dievo bausmę. Tačiau nieko nežinoma, kokia tai buvo pamoka. Gali būti, jog tokio vardo suteikimu buvo įamžintas atsiminimas kažkokios stichinės nelaimės, kurioje kainitai išvelgė dangišką bausmę.

Vardas ‚Mehujaelis‘ reiškia ‚žmogus‘, ‚Dievo vyras‘, t.y. išprašytas pas Dievą, Dievo duotas. Šiame varde, kaip ir ankstesniajame, ne be pagrindo išvelgiamas į puikybę linkusių Kaino palikuonių nusizeminimo pėdsakas, tam tikru metu jų kreipimasis į Dievą ištikus dangaus bausmei.

Apie Lamecho asmenį Pradžios knygos autorius rašo pateikdamas daugiau detalių, tuo leisdamas suprasti, jog ano šeima yra tipiška kainitų gentyje. Vardas ‚Lamechas‘ reiškia ‚griovėjas‘.

Pr 4:19. Lamechas vedė dvi žmonas. Vienos vardas buvo Ada, o kitos vardas Zila.

Lamechas gėdingai įamžino savo vardą, nes pirmasis įvedė daugpatystę, tuo pažeidė Dievo įsteigtą santuokos charakterį:

Todėl vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie savo žmonos, ir jie tampa vienu kūnu. (Pr 2:24)

Šis vyras „pasižymėjo“ doroviniu palaidumu ir pataikavimu kūnui. Apie tokį jo charakterį byloja ir jo žmonių vardai: vardas ‚Ada‘ reiškia ‚papuošalas‘, ‚pritraukimas‘, o vardas ‚Zila‘ – ‚šešėlis‘, ‚širma‘.

Piemenų ir pramoninio gyvenimo pradžia

Pr 4:20-22. Ada pagimdė Jabalį. Jis buvo protėvis visų, kurie gyvena palapinėse ir laiko kaimenes. Jo brolis buvo Jubalas. Jis buvo protėvis visų, kurie groja lyra ir dūda. Zila savo ruožtu pagimdė Tubal-Kainą, kuris kaldavo visokius žalvario ir geležies įrankius. Tubal-Kaino sesuo buvo Naama.

Pirmų trijų asmenų vardų prasmę atskleidžia šių eilučių žodžiai. Pirmo Ados sūnaus vardas reiškia ‚klajoklis, ganantis bandas‘. Biblijoje jis vadinamas ‚gyvenančiu palapinėse su gyvuliais‘, pradininku klajojančio piemens gyvenimo būdo.

Antro Ados sūnaus vardas - ‚Jubalis‘, jis reiškia ‚jubiliejus‘ – besitęsiantis muzikinis trimito skleidžiamas garsas. Šis vardas rodo, jog Jubalis buvo styginių ir pučiamųjų muzikos instrumentų išradėjas.

Trečias Lamecho sūnus, gimęs nuo kitos žmonos – Tubal – Kainas. Jis yra išradėjas įvairiausių žalvarinių ir geležinių instrumentų, reikalingų žemdirbystėje, gyvulininkystėje, medžioklėje, kare ir muzikoje. Šioje Biblijos vietoje užfiksuotas žmonijos perėjimas iš akmens amžiaus į metalo amžių. Biblija, kaip ir mokslas, apie žalvarį užsimena anksčiau negu apie geležį.

Kalbėdama apie Naamą, Biblija pirmą kartą atskirai užsimena apie moterį. Vardas ‚Naama‘ reiškia ‚maloniai atrodanti‘, ‚graži‘. Autorius tuo stengiasi skaitytojams parodyti, kad moteris, kaip ir jos broliai, buvo išradinga. Naama yra pradininkė žinomo visuomeninio instituto,

kuris yra labai charakteringas sugedusiems kainitams. Manoma, kad ši moteris buvo priekyje tų žmonių dukrų, kurios paskatino nupulti „Dievo sūnus“ ir žemėje paskleidė nedorumą:

Dievo sūnūs, žiūrėdami į jas, matė, kokios jos buvo gražios, ir ėmė iš jų sau žmonomis tas, kurios jiems patiko. (Pr 6:2)

VIEŠPATS matė, koks didelis buvo žmonių nedorumas žemėje ir kaip kiekvienas užmojis, sumanytas jų širdyse, linko visą laiką tik į pikta. (Pr 6:5)

Lamechas ir jo žmonos, - Lamecho giesmė

Pr 4:23-24. Lamechas sakydavo savo žmonoms: „Ada ir Zila, klausykitės mano balso; jūs, Lamecho žmonos, išgirskite mano žodžius: užmušiau žmogų už žaizdą, bernioką už įdrėskimą. Jei už Kainą atkeršijama septyngubai, tai už Lamechą septyniasdešimt kartų septyngubai“.

Šios dvi Biblijos eilutės vadinamos Lamecho giesme ir yra seniausias semitų poezijos paminklas. Jame mes pirmą kartą susitinkame su charakteringu jo bruožu – minčių ir eilučių paralelizmu: ta pati mintis kartojama, tik kitais žodžiais.

Lamechas prieš savo žmonas kalba lyg tai apie kažkokį įvykdytą nusikaltimą, apie kažkokią įvykdytą žmogžudystę. Manoma, jog čia būtasis laikas naudojamas vietoje būsimojo. Lamechas taip kalbėdamas išreiškia savo ryžtą kažką nužudyti: „aš kažką nužudysiu taip, tarsi jau esu nužudęs“.

Tai himnas pergalingam kalavijui. Lamechas prieš savo žmonas didžiuojasi savo sūnaus Tubal – Kaino išradimu, suteikiančiu jam galimybę kirsti tam, kuris bent kiek jį ižeistų. Keršydamas jis ketina net septynias dešimtis kartų pralenkti patį Dievą. Tai Kaino anūko Lamecho kruvinoji giesmė.

Seto gimimas

Pr 4:25. Adomas vėl pažino savo žmoną, ji pagimdė sūnų ir pavadino jį Setu, nes ji sakė: „Dievas parūpino man kitą palikuonį vieton Abelio, kadangi Kainas jį užmušė“.

Vienas iš Adomo ir Ievos sūnų Abelis nepateisino į jį dėtų vilčių, kitas – anksti mirė (Abelis). Dievas jiems dovanojo trečią sūnų – Setą. Pats tekstas paaiškina šio vardo reikšmę – „pakeitimas kitu to, kuris prarastas“. Setą Dievas pirmiesiems tėvams davė vietoje nužudytojo. Ieva tikėjosi, kad Seto asmenyje bus atkurtas jos palikuonims skirtas palaiminimas, todėl tokio tikėjimo ir viltingo žvelgimo į atetį dvasioje parenka anam tokį vardą. Ir iš tikrųjų, laikais iki tvano, Setas buvo pradininkas setitų garbingų patriarchų eilės, jis buvo tas pagrindas, ant kurio laikėsi pirmą kartą religija ir bažnyčia. Šiuo požiūriu Setas yra tarsi mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus prototipas:

Juk niekas negali dėti kito pamato, kaip tik tą, kuris jau padėtas, kuris yra Jėzus Kristus. (1 Kor 3:11)

Enošo religija

Pr 4:26. Ir Setui gimė sūnus, kurį jis pavadino Enošu. Tuo metu žmonės pradėjo šauktis {Dievo} VIEŠPATIES vardu.

Šio patriarcho vardas žydų kalboje reiškia ‚silpnas‘, ‚negaluojantis‘, ‚mirtingas‘. Iš to išvedama, kad Enošas yra ‚žmogus‘, charakterizuojamas čia išvardintomis savybėmis:

Kas yra žmogus, kad jį atsimeni, kas yra mirtingasis, kad juo rūpiniesi? (Ps 8:5)

Jau vien šio patriarcho vardas pakankamai liudija apie jo nusižeminimą prieš Dievą, kuris skyrė doruosius setitus nuo į puikybę pasikėlusių kainitų.

Biblinė frazė ‚tuo metu žmonės pradėjo šauktis {Dievo} Viešpaties vardu‘ pirmiausia byloja apie tai, kad Enošo laikais imta iškilmingai šauktis Dievo Viešpaties vardu, taigi pradėtas bendruomeninis Dievo garbinimas, ši tradicija tęsiama ir vėlesniais laikais:

Tau atiduosiu paslėptus turtus, slaptas sankaupas, kad žinotumei, jog aš VIEŠPATS, Izraelio Dievas, kurs šaukia tave vardu. (Iz 45:3)

Dorieji setitai uoliai ir iškilmingai garbino Dievą, tai jiems užtikrino teisę būti vadinamais ‚Dievo vaikais‘, su kuriais mes susiduriame vėlesniais Biblijoje aprašytais laikais:

Kai žemėje žmonės pradėjo daugėti ir jiems gimė dukterys, Dievo sūnūs, žiūrėdami į jas, matė, kokios jos buvo gražios, ir ėmė iš jų sau žmonomis tas, kurios jiems patiko. (Pr 6:1-2)

Tuo metu, kai kainitai, kurdami miestietišką gyvenimo būdą, išrasdami pasaulietiškus amatus ir vystydami menus dėjo pirmuosius akmenis, grindžiančius pasaulietinę galybę, setitų giminė, bendruomeniškai šaukdamasi Viešpaties, dejo pagrindus Dievo Karalystei žemėje – Bažnyčiai, kaip žmonių bendruomenei, tarpusavyje susietų tikėjimo į Išpirkėją ir viltimi į išgelbėjimą per jį.